Hechschar utwilas Kelim

enthaltend:

Die Religions-Vorschriften bezüglich der Benützung von Geräthen zur Speise-Bereitung.

Nach dem Rituale bearbeitet
und
in's Deutsche übertragen
von

Seckel Bamberger
zu
Frankfurt a. M.

Frankfurt a. M.
H. L. Brönner's Druckerei.
5643.

ספר

הכשר וטבילת כלים.

ענטהאַלטענד:

דיא רעליגיאָנז־פֿאָרשריפֿטען בעציגליך דער בעניטצונג פֿאָן

געראֶטהען צור שפייזע־בערייטונג

לִיבּוּן (גליהען)**, הַגְעָלָה** (כַּשְׁרן)**, טְבִילַת כֵּלִים** (טובלן).

נאַך דעם ריטואַלע בעאַרבייטעט

אונד

אינ׳ז דייטשע איבערטראַגען

מאתי

הקטן **זעקל** בלא"אמו הר"הג המפורסם כק"שת מוה"רר

יצחק דוב הלוי זצ"לה"ה **באַמבערגער.**

חבק"ק פֿראַנקפֿורט דמיין יע"א.

פֿראַנקפֿורט א׳ מ׳

ה. ל. בראֶננער׳ס דרוקקערייא.

שנת **תרמ"ג** לפ"ק.

פֿאָרוואָרט·

שאָן אין פֿריהערן צייטען וואורדען פֿערשיעדענע דאַז פראַקטיש=
רעליגיאֶזע לעבען בעטרעפֿפֿענדע רעליגיאָנזפֿאָרשריפֿטען פֿאָם העבראֶישען
אין דיא איבליכֿע פֿאָלקזשפראַכֿע איבערטראַגען, וואַז אין אונזרער צייט
אום זאָ נאָטהווענדיגער ערשיינען דירפֿטע. גאַנץ בעזאָנדערז איזט דיעז
ביא דעניעניגען רעליגיאָנזפֿאָרשריפֿטען דער פֿאַלל, דערען האַנדהאַבונג,
בעציהונגזווייזע אויזפֿיהרונג דעם וייבליכֿען געשלעכֿטע איבערטראַגען איזט.
דיעזעם גרונדזאַטצע פֿערדאַנקט אויך דאַז זאָ זעהר פֿערברייטעטע אונד
זעגענזרייך ווירקענדע ווערקכֿען אמירה לבית יעקב מיינעז אַללפֿערעהרטען,
האָכֿווירדיגען פֿאַטערז אונד לעהרערז ה"הג זצל"לה"ה זיינען אורשפרונג.
איך גלויבע דאַהער, דיעזעם ערהאַבענען בײשפּיעלע פֿאָלגענד, דאַזז דיא
דעם ריטואַלע ענטנאָממענע איבערטראַגונג דער אין דיעזעם שריפֿטכֿען ענט=
האַלטענען רעליגיאָנזפֿאָרשריפֿטען — דיא איבער הכשר וטבילת כלים —
צור פֿאֶרדערונג דער גענויען ערפֿיללונג דערזעלבען אין מאַנכֿען קרייזען
בייאטראַגען דירפֿטע, אונד דיעז איינציג אונד אַלליין פֿעראַנלאַזזטע מיך
צור הערויסגאַבע דערזעלבען. — זאָ מאֶגע דענן דיעזע שריפֿט איהרען
צוועקק ערריירכֿען, צור ריכֿטיגען ערפֿיללונג האָכֿהייליגער רעליגיאָנזפֿאָר=
שריפֿטען בייאצוטראַגען, וואָדורך זיך בעגליקקט פֿיהלען ווירד

דער פֿערפֿאַזזער·

קַאפּיטעל .I

אַללגעמיינע בעשטיממונגען דעם רעליגיאָנזגעזעטצעס בעציגליך דער ריטועללען הערשטעללונג פֿאָן געראֶטהען צום כָּשֵׁר־געברויכע.

§. 1.

אַללע געראֶטהע אָדער געפֿאֶסע, דיא צור שפייזעבערייטונג אין דער קיכע אָדער צום טישגעברויכע צו פֿערבאָטענען שפייזען אָדער געטראֶנקען בעניטצט וואָרדען זינד, זאָוויא זאָלכע, פֿאָן דענען מאַן ניכט וויזז, וויא זיא ביזהער בעניטצט וואורדען, זינד צום כָּשֵׁר־געברויכע פֿערבאָטען, בִּז זיא דער פֿאָרשריפֿטזמאֶזזיגען רייניגונג „הֶכְשֵׁר" אונטערצאָגען וואָרדען זינד.

§. 2.

אַלז רעגעל פֿיר דיא אים § 1. ערוואֶהנטע, פֿאָרשריפֿטזמאֶזזיגע רייניגונג (הֶכְשֵׁר) איינעז געראֶטהעז גילט דער גרונדזאַטץ כְּבוֹלְעוֹ כַּךְ פּוֹלְטוֹ דאַז הייזזט: דיא אין דיא פּאָרען דעז געראֶטהעז איינגעדרונגענען טהיילע דעם פֿערבאָטענען שטאָפֿפֿעס קאֶננען נור דאַדורך ווידער דאַרויס ענטפֿערנט ווערדען, דאַזז מאַן דיא געראֶטהע ווידער דורך דאַזזעלבע עלעמענט אין דענזעלבען היטצעגראַד פֿערזעטצט, וואָדורך דערען איינדרינגען אין דיא פּאָרען בעווירקט וואָרדען וואַר. איזט נאֶמליך דער פֿערבאָטענע שטאָפֿף לעדיגליך דורך דיא קראַפֿט דעם פֿייערס, אָהנע מיטווירקונג איינער פֿליזזיגקייט אין דיא פּאָרען דער געראֶטהע געדרונגען, מוס דיעזער אויך דורך גלייכע אונמיטטעלבאַרע קראַפֿט דעס פֿייערס (גליהען) ווידער דאַרויס ענטפֿערנט ווערדען; וואורדע ער יעדאָך

מיטטעלזט איינער ערוואֶרמטען פֿליזזיגקייט אין דיא פּאָרען דעם גערעאָטהעז איינגעפֿיהרט, געניגט אויך איינע גלייכגראַדיגע היטצע איינער פֿליזזיגקייט, איהן וויעדער דאַרויס צו ענטפֿערנען, וועלכעס פֿערפֿאַהרען כַּשְׁרָן גענאַננט ווירד.

§. 3.

עס גיבט אַבער אויך גערעאָטהע, דיא, אָבוואָהל דיעזעלבען בייא איהרער בעניטצונג וועדער אונמיטטעלבאַר נאָך מיטטעלבאַר מיט דעם פֿייער אין בעריהרונג קאַמען, דעננאָך צו גליהען זינד, וויא אים פֿאָל־גענדען קאַפּיטעל §. 4. ערוואֶהנט איזט.

קאַפּיטעל II.

פֿאָם גליהען דער גערעאָטהע. (ליבּון)

§. 1.

דאַז גליהען דער גערעאָטהע האַט דעראַרט צו געשעהען, דאַז דאַז צו גליהענדע גערעאָטהע זאָ שטאַרק פֿאָם פֿייער ערגריפֿפֿען ווירד, דאַז פֿונקען דאַפֿאָן שפּריהען. (אויזנאַהמען היערפֿאָן זיהע אין דיעזעם קאַפּיטעל §. 2. No. 2. אונד §. 4.)

§. 2.

פֿאָלגענדע וויא אויך אֶהנליכע צו פֿערבאָטענעם* בעניטצטען גערעאָטהע מיזזען נעגליהט ווערדען:

1.) מעטאַלל־פֿאָרמען אָדער אויך פֿלאַכע בלעכע, דיא צום באַקקען פֿאָן קוכען, טאָרטען אונד דערגלייכען מעהלשפּייזען בעניטצט וואורדען;

---

*) אונטער פֿערבאָטענעם זינד זאָוואָהל זאָלכע שפּייזען פֿער־שטאַנדען, דיא אונס צום גענוזזע איבערהויפּט פֿערבאָטען זינד, אַלס אויך חָמֵץ־געשירר, דאַז פֿיר פֶּסַח בעניטצט, אָדער מילך־געשירר, דאַז צור בעניטצונג פֿאָן פֿלייש־שפּייזען, אָדער אומגעקעהרט, (זיהע קאַ־פּיטעל IV. §. 8.) פֿערוועענדעט ווערדען זאָלל.

2) איין שפּיעז אָדער ראָזט, וואָראַן פֿלייש אָדער לעבער געבראַטען וואורדע [בעציגליך דעם גליהענס דרעזעלבען פֿיר פֶּסַח געניגט בייא זאָלכעם שפּיעז אָדער ראָזט, דיא נור צו פֿלייש אַבער ניכט צו ווירקליכעם חָמֵץ, זאָנזט אים יאַהרע, געברויכט ווערדען, איין לייכטערעם גליהען, דאַז נאֶמליך איין דאַראַן געהאַל-טענער שטראָההאַלם פֿערברעננט];
3) איינע פפֿאַננע אָדער איין מעטאַלל-טיגעל, וואָרין עטוואַס אים פֿעטט געבאַקקען, אָדער וואָרין פֿעטטשייבען פֿליזזיג געמאַכט (אויזגעלאַזזען) וואורדען;
4) דיא רעקקעל, וואָמיט אָבענגענאַננטע שפּייזען וואֶהרענד דעם באַקקענס אָדער קאָכענס צוגעדעקקט ווערדען;
5) איין געשטעלל, „דרייפֿוס" גענאַננט, וואָרויף דיא טאֶפּפֿע אַם פֿייער שטעהען; עבענזאָ אייזענהאַקען, וואָמיט דיא טאֶפּפֿע אויס דעם אָפֿען גענאָממען ווערדען, וויא אויך אַללע אֶהנליכע גע-ראֶטהע, דיא ענטוועדער אַן דער אָפֿפֿענען פֿלאַממע דעס פֿייערס, אָדער אין איינעם געהייצטען באַקקאָפֿען, ווענן זאָלכער אויך בערייטס פֿאָן קאָהלען געלעערט איזט, בעניטצט וואָרדען.

§. 3.

זינד דיא אים § 2. גענאַננטען געראֶטהע, וועלכע אין ערוואֶהנטער וויזע צו פֿערבאָטענעם בעניטצט וואורדען, פֿאָן זאָלכער קוואַליטאֶט, דאַז זיא דורך דאַז גליהען לייכט פֿערדערבען, זאָ דירפֿען דיעזעלבען ניכט געגליהט ווערדען אונד קאֶננען זאָלכע נאָך וועניגער דורך כשרן (זיהע קאַפּיטעל III.) צום כָּשֵׁר-געברויכע הערגעזטעללט ווערדען.

§. 4.

איינען אייזערנען מאֶרזער פפֿלעגט מאַן צו גליהען אונד צוואַר געניגט היערבייא דאַז אָבען ערוואֶהנטע לייכטערע גליהען, דאַז נאֶמליך איין דאַראַן געהאַלטענער שטראָההאַלם פֿערברעננט.

§. 5.

ביים גליהען אָבענגענאַננטער געראֶטהע איזט דאַרויף צו זעהען, דאַז אויך דערען האַנדגריפֿפֿע געגליהט ווערדען.

§. 6.

קאָכאֶפֿען אָדער הערדע, דיא צו פֿערבאָטענעם בעניטצט וואורדען,

מיזזען עבענזאָ צופֿאָר געהעֶריג גענליהט ווערדען, אום צום כָּשֵׁר־
געברויכע בעניטצט ווערדען צו דירפֿען. זינד דיעזעלבען פֿאָן מעטאַלל,
זאָ מוזז דאַז גליהען דערזעלבען זאָ שטאַרק זיין, דאַזז פֿונקען דאַפֿאָן
שפריהען. — איבער פֿאָרצעללאַן־ אָדער קאַכעל־אֶפֿען, וויא אויך הערדע
איזט איינע שאלה (אַנפֿראַגע) בייא איינעם רַב אָדער מוֹרֶה, (בייא
איינעם ראַבבינער אָדער איינעם ניכט אין פֿונקטיאָן שטעהענדען תּוֹרָה־
געזעטצעזקונדיגען, דער דיא פֿאֶהיגקייט אונד אויטאָריזאַטיאָן בעזיטצט,
רעליגיאֶזע ענטשיידונגען צו ערטהיילען) צו מאַכען, וויא מאַן זיך היערבייא
צו פֿערהאַלטען האַט.

§. 7.

באַקקאֶפֿען, אין וועלכען פֿערבאָטענעם געבאַקקען אָדער געקאָכט וואָרדען
איזט, מיזזען עבענפֿאַללס פֿאָללשטאֶנדיגזט גענליהט ווערדען.

§. 8.

פֿאָרשטעהענדעס איזט אויך דער פֿאַלל בייא אֶפֿען אונד הערדען,
דיא צו מילכיגעם געברויכע דיענטען אינד נון צו פֿליישיגעם פֿערווענדעט
ווערדען זאָללען אָדער אומגעקעהרט. — עבענזאָ איזט דאַרויף צו זעהען,
דאַזז, נאַכדעם מילכיגעם אָדער פֿליישיגעם דאַרין געבאַקקען ווארדע,
דער אָפֿען געהייטצט, בעציעהונגזווייזע גענליהט ווערדע, בעפֿאָר וויעדער
בראָד אָדער אַנדערע מינב־שפייזען דאַרין געבאַקקען ווערדען.

§. 9.

ביים גליהען איינעם אָפֿענס צום מַצּוֹת־באַקקען, וואָרין איינמאַל
חָמֵץ געבאַקקען ווארדע, איזט בעזאָנדערס דאַרויף צו אַכטען, דאַזז דיא
גאַנצע איננערע באָדען־פֿלאֶכע דעזזעלבען גלייכצייטיג פֿאָללשטאֶנדיגזט
מיט גליהענדען קאָהלען איבערדעקקט זייא.

קאַפּיטעל III.

דאַז כַּשְׁרן דער געראֶטהע (הַגְעָלָה).

1. §.

וויא בערייטס אים קאַפּיטעל I. §. 3. ערוואֶהנט, מיזזען געראֶטהע, דיא
אירגענד וועלכען פֿערבאָטענען שטאָפֿף מיטטעלזט איינער געוואֶרמטען

פֿליזזיגקייט אין זיך אויפֿגענאָממען האַבען, אין אֶהנליכֿער ווייזע אונד צוואַר דורך זיעדענדעס וואַזזער, פֿאָן דעמזעלבען בעפֿרייט ווערדען, אום אַלס כָּשֵׁר געברויכֿט ווערדען צו קאֶננען.

§. 2.

גרעאֶטהע, דיא צו געוואַלצענען אָדער שאַרפֿען אונערלויבטען שפייזען בעניטצט ווערדען, זאָוויא אויך זאָלכֿע, וואָרין דיעזעלבען אויך נור פֿליכֿטיג געלעגען האַבען, אָדער אַנדערע (ניכֿט געוואַלצענע אונד ניכֿט שאַרפֿע) 24 שטונדען הינדורך איינגעווייכֿט וואַרען, מיזזען עבענפֿאַללס, אום אַלס כָּשֵׁר געברויכֿט ווערדען צו דירפֿען, געכשר׳ט ווערדען. דאַס כַּשְׁרן געשיעהט אין נאַכֿפֿאָלגענדער ווייזע.

§. 3.

יעדעס גרעאֶטה, וועלכֿעס געכאַשר׳ט ווערדען זאָלל, מוזז פֿאָרהער 24 שטונדען לעער שטעהען; אויך מוס דאַזזעלבע צופֿאָר פֿאָן יעדעם דאַראַן קלעבענדען שטאָפֿף אַלס ראָזט אונד דערגלייכֿען זאָרגפֿאֶלטיגזט געריינִיגט ווערדען. פֿלעקקען פֿאָן ראָזט יעדאָך אָהנע ראָזטאַנראַנג, פֿערהינדערן דאַס כַּשְׁרן ניכֿט.

§. 4.

דאַז כַּשְׁרן פֿאָן טאֶפּפֿען, קאָכֿגעראֶטהען, געשיהט אין דער ווייזע, דאַס מאַן דיעזעלבען מיט וואַזזער געפֿיללט איבער דאַס פֿייער שטעללט אונד, ווענן דאַז וואַזזער שטאַרק זיעדעט, איין ברעננענדעס האָלצשטיקק אָדער אייניגע גליהענדע שטיינע אין דאַז געפֿאֶס ווירפֿט, זאָ דאַזז דאַז וואַזזער דען ראַנד דעזזעלבען איבערשטראֶמט.

§. 5.

קליינערע געפֿאֶסע קאֶננען איינצעלן אָדער מעהרערע לאָקקער צוזאַממען געבונדען אין איינעם גראָזזען איבער דעם פֿייער שטעהענדען טאָפּף ג ע כ ש ר׳ ט ווערדען, אונד צוואַר אין דער אַרט, דאַזז כאַן דיא צו כשר׳נרען געפֿאֶסע אין דאַז זיעדענדע וואַזזער טויכֿט, זאָ, דאַזז דיעזעלבען פֿ אָ ל ל ש ט אֶ נ ד י ג, פֿאָן דעם קאָכֿענדען וואַזזער בעדעקקט זינד. אויך קאַנן מאַן דעראַרטיגע קליינע געראֶטהע, וויא לאֶפֿפֿעל אונד דערגלייכֿען אין איין נעטץ צוזאַממען לעגען אונד אין אָביגער ווייזע אין דאַז קאָכֿענדע וואַזזער טויכֿען; עס דירפֿען יעדאָך ניכֿט צו פֿ י ע ל ע

גנעראַטהע גלייכצייטיג אין דעם נעטצע זיך בעפינדען, דאַ זאָנזט דאַז קאָלענדע וואַזזער ניכט געהעריג נאַך אַללען זייטען דער צו כשר'נדען געפעסע דרינגען קאָננטע.

§. 6.

אַלזדאַנן ווערדען דיא געכשר'טען געגענשטאַנדע וויעדער הערויסגענאָממען אונד מיט קאַלטעם וואַזזער איבערגאָזזען אָדער בעשפּילט.

§. 7.

גראָסע גנעראַטהע, דיא ניכט אויף איינמאַל פאָללשטאַנדיג אין איין אַנדערעס געפעס צום כשרן געבראַכט ווערדען קאָננען, דירפען אויך טהיילווייזע געכשר'ט ווערדען. מאַן טויכט נעמליך צוערזט דיא איינע האַלפטע אין דאַז קאָכענדע וואַזזער אונד דאַנן דיא צווייטע האַלפטע. אָללע דעזזען אונגעאַכטעט איין טהייל דעזזעלבען ניכט אין דאַז קאָכענדע וואַזזער געקאָממען זיין, זאָ ווירד איין גליהענדער שטיין אויף דען נאָך ניכט געכשר'טען טהייל געלעגט אונד קאָכענדעז וואַזזער דאַריבער געגאָזזען, זאָ דאַז דיעזעז קאָכענדע וואַזזער אַללע נאָך ניכט געכשר'טען זייטען אונד שטעללען דעם געפעסעז בעשפילט, וויא דיעזעס אים וויטערפאָלגענדען §. ערוואַהנט איזט.

§. 8.

טישע אונד דערגלייכען פלאַכע געגענשטאַנדע ווערדען דעראַרט געכשר'ט, דאַזז מאַן, נאַכדעם דיעזעלבען געריינינגט אונד 24 שטונדען אונבעניטצט געבליעבען זינד, גליהענדע שטיינע אויף דיעזעלבען לעגט אונד שטרודעלנדען וואַזזער דאַריבער גיעזט, זאָ, דאַזז לעטצטערעז דורך דיא גליהענדען שטיינע זיעדענד ערהאַלטען איבער דען גאַנצען געגענשטאַנד הינשטראָמט.

§. 9.

דאַז געפעס, אין וועלכעם מאַן כשר'ט, מוזז וועגן עז ניכט איין נייעז אָדער כשר'עז איזט, צופאָר געכשר'ט ווערדען. עבענזאָ זאָלל דאַזזעלבע, וועגן עז וויעדער אַלז כָּשֵׁר געברויכט ווערדען זאָלל, נאַך דעם כשרן וויעדער געכשר'ט ווערדען.

קאַפּיטעל .IV

וועלכֿע געראָטהע געכשר׳ט ווערדען אונד וועלכֿע ניכֿט·

§. 1.

געראָטהע אויז מעטאַלל, האָלץ, שטיין אָדער ביין, דיא אין איינער ווייזע, וויא זאָלכֿע אים קאַפּיטעל .3 §. .1 אונד .2 ערוואָהנט, בעניטצט וואָרדען זינד, דירפֿען געכשר׳ט ווערדען.

§. 2.

מעזזער, דיא צו פֿערבאָטענען שפּייזען געברויכֿט וואורדען, אָהנע דאַזז זיא דאַבייא אונמיטטעלבֿאַר מיט דעם פֿייער אין בעריהרונג קאַמען, קאָננען געכשר׳ט ווערדען, ווענן זאָלכֿע אַבער אונמיטטעלבאַר אַם פֿייער בעניטצט וואורדען, מיזזען דיעזעלבען געגליהעט ווערדען.

§. 3.

בייא אַללען געראָטהען, וועלכֿע געכשר׳ט ווערדען זאָללען, מיזזען דערען האַנדגריפֿפֿע אונד דעקקעל עבענפֿאַללס געכשר׳ט ווערדען; בייא דען האַנדגריפֿפֿען געניגט עז יעדאָך, ווענן מאַן קאָכֿענדעז וואַזזער איבער דיעזעלבֿען גיעזט.

§. 4.

מעזזער אָדער גאַבעלן, דערען גריפֿפֿע מיט דער קלינגע פֿערקיטטעט זינד אונד וואָבייא צו בעפֿירכֿטען איזט, דאַזז דיעזעלבען דורך דאז כשרן זיך פֿאָן איינאַנדער לאָסטרעננען, (זיעהע .5 §.) דירפֿען נור דאַנן געכשר׳ט ווערדען, ווענן מאַן דיא קלינגען פֿאָן דען גריפֿפֿען טרעננט אונד דיעזעלבען פֿעראיינצעלט כשר׳ט.

§. 5.

געראָטהע, דיא אים הייזזען וואַזזער לייכֿט פֿערדערבען, דירפֿען

ניכט געכשר'ט ווערדען; אויז דיעזעם גרונדע דאַרף מאַן געראֶטהע, דיא גאַנץ אָדער טהיילווייזע אויז האָרן בעשטעהען, ניכט כשרן.

§. 6.

פֿיר טהאָן־ אונד פאָרצעללאַן־געראֶטהע גיבט עס קיינע ריטועללע רייניגונג (הכשר), אינדעם זאָלכע וועדער געכשר'ט נאָך געגליהט ווערדען דירפֿען.

§. 7.

געראֶטהע, דיא איינע ענגע מינדונג האַבען, אָדער אַן דענען ענגע ראֶהרען אַנגעבראַכט זינד, וואָדורך מאַן דיא אינגערען זייטען דערזעלבען ניכט גוט רייניגען קאַנן, דירפֿען ניכט געכשר'ט ווערדען; עבענזאָ דירפֿען געראֶטהע, דערען פֿערטיעפֿונגען אָדער ריזזע ניכט גוט צו רייניגען זינד, ניכט געכשר'ט ווערדען, מאַן מיזזטע דענן דיעזע פֿערטיעפֿונגען אָדער ריזזע געגליהט האַבען. פֿערטיעפֿונגען דורך פֿאַבריקצייכען מיזזען, בעפֿאָר מאַן דיא געפֿאֶזע כשר'ט, פֿאָללשטאֶנדיגזט געריינינגט ווערדען.

§. 8.

געראֶטהע, דיא פֿיר פֿלייש־שפייזען בעניטצט וואורדען, פפֿלעגט מאַן ניכט צו כשרן, אום זאָלכע פֿיר מילך־שפייזען פֿערווענדען צו קאֶננען, עבענזאָ אויך אומגעקעהרט. זינד זאָלכע אַבער אויף אירגענד איינע וייזע טְרֵפָה געוואָרדען, דאַנן איזט עז געשטאַטטעט, זאָלכע צו כַּשְׁרן אונד דיא צו פֿלייש־שפייזען געברויכטען צו מילך־שפייזען צו פֿערווענדען, וויא אויך אומגעקעהרט. אויך איזט דיעזעז געשטאַטטעט, ווענן חָמֵץ־געשירר פֿיר דען פֶּסַח־געברויך געכשר'ט ווירד.

§. 9.

בייא מעטאַלל־געראֶטהען, דיא געכשר'ט ווערדען מיזזען, ניטצט עז ניכט'ס, ווענן מאַן זאָלכע שטאַטט דעזזען איבערצינגען לאֶזזט, זאָנדערן מיזזען זאָלכע, נאַכדעם דיעזעלבען אינערצינגט זינד, דעזזען־אונגעאַכטעט געכשר'ט ווערדען. (זיעהע קאַפּיטעל VI. §. 14).

§. 10.

מעטאַלל־געראֶטהע דערען אינגע־זייטע מיט איינער גלאַזור אויז אירגענד איינעם אירדענען שטאָפּף אָדער דעזזען בייאמישונג פֿערזעהען איזט, דירפֿען ניכט געכשר'ט ווערדען.

§. 11.

גערעטהע, דיא ביא דער פֿאַבריקאַטיאָן מיט זייפֿע אָדער אונער־ליבטעם פֿעטטע פּאָלירט ווערדען, וויא דיעס אין נייערער צייט הייפֿיג פֿאָרקאָממט, מיזזען, וועננ זאָלכע אויך נייא זינד, בעפֿאָר מאַן דיעזעלבען טיבל'ט, געכשר'ט ווערדען.

§. 12.

ביא געברויכטען גערעטהען, דיא אויזגעבעזערט וואורדען אונד נון געכשר'ט ווערדען זאָללען, זינד פֿאָלגענדע בעשטיממונגען צו בעאַכטען: איזט דיא אויזבעזזערונג געשעהען, נאַכדעם זאָלכע צו פֿערבאָטענעם געברויכע פֿערווענדעט וואָרדען וואַרען, דאַרף איין זאָלכעס גערעטה נור דאַנן געכשר'ט ווערדען, וועננ מאַן דיא ראָנדער דעז געפֿעסעז, זאָוויט זאָלכע פֿאָן דעם נייען פֿלעקקע אַלז אונטערלאַגע אונד כאַזיז בעניטצט וואורדען, געגליהעט האַט. איזט דאַזזעלבע אַבער פֿאָר זיינער בע־ניטצונג שאָן אויזגעבעזזערט וואָרדען, זאָ פֿערהינדערט דיעזע אויזבעזזערונג דאַז כשרן ניכט.

§. 13.

ביא האָלצערנען גערעטהען, דיא געכשר'ט ווערדען זאָללען, ניטצט עס ניכט'ז, וועננ דיאזעלבען אַבגעהאָבעלט וואורדען, זאָנדערן מיזזען זאָלכע דעננאָך געכשר'ט ווערדען.

קאַפּיטעל .V

פֿאָם כַּשְׁרן אויף פֶּסַח·

§. 1.

דאַז כשרן פֿאָן חָמֵץ־געפֿעסען אַם עֶרֶב־פֶּסַח זאָלל וואָמאָגליך פֿאָר בעגינן דער צייט דעז חָמֵץ־פֿערבאָטעז געשעהען. זאָללטע דיעזעז אַבער שפּעטער פֿאָר איינגאַנג דעז יוֹם טוֹב נאָטהווענדיג זיין, זאָ האַט מאַן דאַביא מעהרערעז צו בעאָבאַכטען, אונד איזט אין דיעזעם פֿאַללע איינע שאלה צו מאַכען, וויא מאַן זיך היערביא צו פֿערהאַלטען האַט. אַם פֶּסַח זעלבזט אַבער דאַרף מאַן חָמֵץ־געשירר ניכט כשרן. איבער־הויפּט איזט אַן יעדעם יוֹם טוֹב, מיט אויזנאַהמע פֿאָן חוֹל הַמּוֹעֵד, דאַז כשרן פֿערבאָטען.

§. 2.

ביא חָמֵץ=מעזזערן, (זיעהע קאַפּיטעל III. §. 4.) דיא אַם פֶּסַח געברויכט ווערדען זָאללען, גענינט דאַז כשר'ן אין קאָכענדעם וואַזזער אַלליין; נאַכדעם זאָלכעז געשעהען, דירפֿען דיעזעלבען ניכט וויעדער אין דיא פֿוטטעראַלע, אין וועלכען זיא ביזהער אויפֿבעוואַהרט וואַרען, גע=בראַכט ווערדען.

§. 3.

טרינקגעפֿעסע אויז מעטאַלל, האָלץ, שטיין אָדער ביין, דיא צו וואַרמען געטראֶנקען בעניטצט וואורדען, דירפֿען געכשר'ט ווערדען. פֿאָרצעללאַן=אָדער טהאָנ=געראֶטהע (זיהע קאַפּיטעל IV. §. 6.) דירפֿען, נאַכדעם זיא איינמאל פֿיר חָמֵץ געברויכט וואורדען, פֿיר פֶּסַח ניכט געכשר'ט אונד זאָמיט אַם פֶּסַח ניכט בעניטצט ווערדען.

§. 4.

ביא גראָזגעראֶטהען איזט עס אַללגעמיין איבליך, זאָלכע, נאַכדעם זיא איינמאַל צו וואַרמען חָמֵץ=שפייזען=אָדער געטראֶנקען בעניטצט וואורדען, אַם פֶּסַח ניכט צו געברויכען.

§. 5.

מעֶרזער אויז מעזזינג אָדער קופּפֿער, וועלכע פֿערמאֶגע איהרער בעשאַפֿפֿענהייט ניכט גענליהעט ווערדען קאֶננען, דירפֿען געכשר'ט ווערדען.

§. 6.

קאֶרבע, דיא אים לויפֿע דעז יאַהרעז צום פֿלייש=זאַלצען בעניטצט ווערדען, דירפֿען צום געברויכע אַם פֶּסַח געכשר'ט ווערדען. בעזזער איזט עס יעדאָך, בעזאָנדערע צור בעניטצונג פֿיר פֶּסַח צו האַבען.

§. 7.

טישע אָדער ברעטטער, דיא פֿיר חָמֵץ בעניטצט וואורדען, מיזזען צום געברויכע אַם פֶּסַח געכשר'ט ווערדען. (זיהע היעריבער קאַפּיטעל III. §. 6.).

§. 8.

באַקקטראֶגע אונד ברעטטער, וועלכע צור בערייטונג דעז טייגעז דיענען, פֿפֿלעגט מאַן פֿיר פֶּסַח ניכט צו געברויכען, זעלבזט, וועןן מאַן זאָלכע געכשר'ט האֶטטע.

§. 9.

גערֶאטהע, דיא ניכט לייכט פאָם חָמֵץ צו רייניגען זינד, וויא צום ביישפיעל: זיעבע, קאָרבע אָדער רייבאייזען, עבענזאָ מיהל־צילינדער, דירפען ניכט געכשר'ט, זאָנדערן מיזזען פיר פֶּסַח נייא אַנגעשאַפפט ווערדען. זאָקקע, דיא פיר חָמֵץ געברויכט וואורדען, דירפען, נאַכדעם מאַן דיעזעלבען גאַנץ אויפגעטרעננט אונד געוואַשען האַט, פיר פֶּסַח פערווענדעט ווערדען.

§. 10.

קראַהנען דער פאַזזער אָדער געשטעללע, וואָרויף טרינקגעראֶטהע געוואֶהנליך צו שטעהען קאָממען, מיזזען געהאֶריג גערייניגט אונד בעשפילט ווערדען, ווענן זאָלכע אַם פֶּסַח געברויכט ווערדען זאָללען; בעזזער איזט עס יעדאָך, ווענן מאַן צום פֶּסַח־געברויכע בעזאָנדערע היערצו בעשטיממטע נימםט; דיא געשטעללע קאַנן מאַן יעדאָך אויך מיט ברעטטערן בעלעגען, אָדער מיט טיכערן פערזעהען אונד לעטצטערע מיט נאֶגעלן בעפעזטיגען.

§. 11.

גלאֶזער אָדער פלאַשען, זאָוויא אויך האֶלצערנע גערֶאטהע, וועלכע שטעטז נור פיר קאַלטע געטראֶנקע געברויכט וואורדען, דאַרף מאַן „שטעללען" וואַז אין פאָלגענדער וייזע געשיהט: מאַן פיללט דיעזעלבען גאַנץ מיט וואַזזער. נאַכדעם זיא פאָללע 24 שטונדען מיט וואַזזער געפיללט געשטאַנדען, לעערט מאַן דיעזעלבען אויז, פיללט זיא וויעדער מיט פרישעם וואַזזער אונד לאֶזזט דאַזזעלבע וויעדער פאָללע 24 שטונדען אין דיעזען געפאֶסען שטעהען. זאָדאַנן לעערט מאַן זיא וויעדערום אויז אונד לאֶזזט זיא אין גלייכער וייזע מיט פרישעם וואַזזער געפיללט 24 שטונדען הינדורך שטעהען, וואָרויף זיא דאַנן פאָן דיעזעם וואַזזער ענטלעערט אונד פיר פֶּסַח געברויכט ווערדען קאֶננען. דיעזז זאָגענאַננטע „שטעללען" מוס פאָר פֶּסַח געשעהען.

§. 12.

איינע אויזנאַהמע פאָן דען אים §. 11. ערוואֶהנטען פלאַשען בילדען דיעיעניגען, וועלכע צו ביער אָדער בראַננטוויין בעניטצט וואורדען, וועלכע ניכט געשטעללט ווערדען דירפען.

קאַפּיטעל VI.

פֿאָם אונטערטויכֿען דער געראֶטהע (טְבִילַת כֵּלִים).

§. 1.

שפּייזע = אָדער טרינקגעראֶטהע, זאָוויא אויך דיא צור שפּייזעבערייטונג דיענענדען, אויז מעטאַלל אָדער גלאַז געבילדעטען געראֶטהע, דיא אויז דעם בעזיטצע איינעז ניכֿטאיזראַעליטען אין דען איינעז איזראַעליטען איבער= געגאַנגען זינד, דירפֿען ניכֿט בענוטצט ווערדען, בעפֿאָר מאַן זאָלכֿע אין איינער רעליגיאָנזפֿאָרשריפֿטזמאֶסיג בעשאַפֿפֿענען מִקְוֶה אָדער קוועללע אונטערגעטויכֿט (געטובל'ט) האַט. עבענזאָ קאַנן דיעזע אונטערטויכֿען (טובל'ן) געשעהען, אין פֿליזען, באֶכֿען, זעען, באַזזינ'ז (אין דער ערדע זיך בעפֿינדענדע וואַזזערבעהאֶלטער), וועננ זאָלכֿע איהרע געוואֶהנליכֿען אופֿער ניכֿט איבערשריטטען האַבען. זינד זאָלכֿע יעדאָך אויזגעטרעטען, זאָ איזט איבער דאַז טובל'ן אין דענזעלבען איינע שאלה צו מאַכֿען. דאַז בעגיעזען דער געראֶטהע אַן איינעם ברוננען אָדער אונטער דעם קראַהנען איינער וואַזזערלייטונגזראֶהרע גילט דורכֿאויס ניכֿט אַלז טְבִילָה אונד איזט, וועננ זאָלכֿעז דעננאָך געשעהען, דאַז געראֶטהע אַלז ניכֿט געטובל'ט צו בעטראַכֿטען.

§. 2.

דאַז אינטערטויכֿען (טובל'ן) דער געראֶטהע האַט אין דער אַרט שטאַטטצופֿינדען, דאַזז דאַז גאַנצע געראֶטהע גלייכֿצייטיג פֿאָלל= שטאֶנדיג פֿאָם וואַזזער בעדעקקט איזט. קיינעזוועגז אַבער דאַרף מאַן איינען ביים אונטערטויכֿען ניכֿט גאַנץ פֿאָם וואַזזער בעדעקקט גע= וועזענען טהייל דעז געראֶטהעז אַלליין נאָכֿמאַלס טובל'ן, זאָנדערן, וועננ אויך דער גערינגזטע טהייל דעזזעלבען אויזערהאַלב דעז וואַזזערז געבליעבען וואֶרע, זאָ איזט דאַז אונטערטויכֿען (טובל'ן) אונגילטיג אונד מיזזטע דאַז גאַנצע געראֶטהע נאָכֿמאַלס געטובל'ט ווערדען. דאַז גע- ראֶטהע זאָלל מאַן ביים אינטערטויכֿען נור לאָקקער אין דער האַנד האַלטען,

זָאָ דאַזז דאַז וואַזזער אויך דאַ אונגעהינדערט צוגאַנג האַבע, וואָ דאַז גערעֶטה פֿאָן דען האֶנדען געפֿאַזזט ווירד. אויך זאָלל מאַן דיא האֶנדע פֿאָרהער מיט דעם מִקְוֶה = וואַזזער בעפֿייכטען.

§. 3.

זעלבזטפֿערשטאֶנדליך מיזזען דיא האַנדגריפֿפֿע דער גערעֶטהע אונד דערען דאַראַן בעפֿעזטיגטע דעקקעל גלייכצייטיג מיט דעם גערעֶטה פֿאָללשטאֶנדיג פֿאָם וואַזזער בעדעקקט ווערדען. זינד דיא דעקקעל ניכט מיט דעם געפֿאֶסע בעפֿעזטיגט, מיזזען זאָלכע בעזאָנדערז געטובל'ט ווערדען.

§. 4.

יעדעז גערעֶטה מוזז פֿאָר דעם טובל'ן פֿאָן יעדעם דאַראַן קלעבענדען שטאָפֿף זאָרגפֿאֶלטיגזט געריינינגט ווערדען; עבענזאָ מוזז יעדער ראָזט פֿאָרהער פֿאָן דעמזעלבען ענטפֿערנט ווערדען.

§. 5.

בעפֿאָר מאַן דאַז גערעֶטה אונטערטויכט זאַגט מאַן פֿאָלגענדע בְּרָכָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל טְבִילַת כֶּלִי: [בייא מעהרערעז גערעֶטהעז כֵּלִים]

זאָללטע איבריגענז דיעזע בְּרָכָה אונטערבליעבען זיין, זאָ איזט יענעם טובל'ן דעננאָך פֿאָללקאָממען גילטיג אונד אַלז דעם געזעטצע ענטשפרעכענד צו בעטראַכטען.

§. 6.

נור דיעיעניגען גערעֶטהע, דיא דאַז פֿאָללקאָממענע אייגענטהום דעז איזראַעליטען געוואָרדען זינד, בעדירפֿען דיעזע טובל'ן. איין פֿאָן איינעם ניכטיזראַעליטען געליהענעז גערעֶטה ברויכט ניכט געטובל'ט צו ווערדען.

§. 7.

גערעֶטהע אויז שטאָפֿפֿען, דיא דער טְבִילָה = פּפֿליכט ניכט אונטער= ליעגען, וועלכע אַבער וועזענטליכע מעטאַללבעשטאַנדטהיילע אַן זיך האַבען, וויא צום בייאשפיעל, ווענן זאָלכע מיט מעטאַללנאֶגעלן פֿערזעהען זינד, וועלכע דעם גערעֶטהע דען גאַנצען האַלט געבען, מוזז מאַן

טובל'ן אונד צוואַר מיט בְּרָכָה; בילדען יעדאָך דיעזע מעטאַלל-בעשאַנדטהיילע ניכט דיא וועזענטליכע האַלטבאַרקייט דעס געפֿעֶסעז, זאָ מוז דאַזזעלבע צוואַר דעננאָך געטובל'ט ווערדען, יעדאָך האַט זאָלכעז דאַנן אָהנע בְּרָכָה צו געשעהען.

§. 8.

איינעז מעטאַללשפּיעס, וואָרויף פֿלייש אַם פייער געבראַטען ווירד, אָדער איינען ראָזט, וואָרויף מאַן לעבער אָדער פֿלייש בראַטעט, איין רייבאייזען אָדער מעֶרזער, וויא אויך געראֶטהע, דיא צום וואַזזער-שאֶפּפֿען דיענען, אַלז טריכטער, קראַהנען צו פֿאֶססערן, אויז מעטאַלל בעשטעהענד, מוז מאַן טובל זיין אונד צוואַר מיט בְּרָכָה.

§. 9.

עז איזט קיין אונטערשיעד, אָב דאַז אין דען בעזיטץ איינעז איזראַעליטען איבערגעגאַנגענע געראֶטה איין נייעז, אָדער איין בעררייטז געברויכטעז וואַר. בייא איינעם בעררייטז צו אונערלויבטען שפּייזען בענוטצטען געראֶטהע האַט דאַז טובל'ן ערזט דאַנן שטאַטטצופֿינדען, נאַכדעם דאַז פֿאָרשריפֿטזמאֶזזיגע, אין דען פֿריהערן קאַפּיטעלן ערוואֶהנטע געהען אָדער כַּשְׁרן, פֿאָרגענאָממען וואורדע.

§. 10.

עז גיבט פֿיעלע געראֶטהע, בייא דענען עז צווייפֿעלהאַפֿט איזט, אָב זיא דער טְבִלָה-פֿפֿליכט אונטערליעגען, וועזזהאַלב מאַן זאָלכע צוואַר טובל'ן מוס, יעדאָך, אָהנע בְּרָכָה היערבייא צו שפּרעכען. היערצו געהאֶרען האָלצגעראֶטהע, דיא אונוועזענטליכע מעטאַללבעשטאַנדטהיילע אַן זיך האַבען וויא צום בייאשפּיעל: איין האֶלצערנעז געפֿאֶס, וועלכעז נעבזט האֶלצערנען רייפֿען מיט מעטאַללרייפֿען פֿערזעהען איזט, אירדנע געפֿאֶסע, דערען איננענזייטע מיט מעטאַלל- אָדער גלאַז-שטאָפֿף איבערצאָגען איזט. עבענזאָ איינע קאַפֿפֿעע- אָדער געווירץ-מיהלע, איין מעזזער צור שְׁחִיטָה, וויא איין זאָלכעז, דאַז דיא פֿליישער צום אַבציהען דער הויט פֿאָם טהיערע געברויכען, מעטאַללגעראֶטהע, דיא צור הערשטעללונג דער מַצּוֹת בענוטצט ווערדען, וויא אויך גלאַז-געראֶטהע, דיא מיט שטראָהאיבערצוג פֿערזעהען זינד; בייא אַללען דיעזען אונד אֶהנליכען געראֶטהען פֿינדעט דאַז טובל'ן אָהנע בְּרָכָה שטאַטט.

§. 11.

גערעֶטהע איינעז איזראַעליטען דיא געלאֶכערט אָדער זאָנזט אונ=
ברויכבאַר געוואָרדען אונד פאָן איינעם ניכטיידישעם אַרבייטער וויעדער
הערגעשטעללט וואורדען, מיזזען געטובל'ט ווערדען, יעדאָך אָהנע בְּרָכָה.

§. 12.

גערעֶטהע אויז דער פאַבריק איינעז איזראַעליטען, דער ניכט=
איזראַעליטישע אַרבייטער האַט, אָדער אומגעקעהרט, זאָלל מאַן אָהנע
בְּרָכָה טובל'ן.

§. 13.

בייא אַללעם, וואַז אָהנע בְּרָכָה צו טובל'ן איזט, איזט עז גוט,
איין אַנדערעז געפאֶס, דאַז געוויזז דער טְבִילָה = פפליכט אונטערליעגט,
צופאָר מיט בְּרָכָה צו טובל'ן אונד אונמיטטעלבאַר נאַכהער דיא אַנדערן
געגענשטאֶנדע מיט דער אַבזיכט צו טובל'ן, דאַזז דיא בְּרָכָה פיר דאַז
טובל'ן דער זאֶממטליכען גערעֶטהע געלטען זאָלל.

§. 14.

זינד גערעֶטהע, דיא דעז טובל'נס בעדירפען, אויז פערזעהען פאָרהער
בעניטצט וואָרדען, זאָ זינד דיא דאַרין געוועזענען שפייזען, אָדער גע=
טראֶנקע דעננאָך ערלויבט אונד האַט דאַז טובל'ן דערזעלבען נאַכהער
שטאַטטצופינדען.

§. 15.

דאַז טובל'ן דער גערעֶטהע דאַרף קינדערן ניכט אַנפערטרויט ווערדען;
נור אונטער אויפזיכט איינער ערוואַכזענען איזראַעליטישען פערזאָן דאַרף
דיעז דורך דיעזעלבען פאָרגענאָממען ווערדען.

§. 16.

דאַז טובל'ן דער גערעֶטהע דאַרף אַם שַׁבָּת אָדער אַם יוֹם טוֹב
ניכט געשעהען. זאָללטע מאַן איין טְבִילָה = פפליכטיגעז גערעֶטה זעהר
נאֶטהיג געברויכען, זאָ איזט איינע שאלה צו מאַכען.

